

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1928 kl. 1 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, i anledning av väckt motion angående införande av ändamålsenligare taxor och utarbetande av plan för en rationell kraftförsäljningspolitik vid statens kraftverk.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 408, har herr *Anderson* i *Storegården m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsamt utredning angående införande av ändamålsenligare taxor och utarbetande av plan för en rationell kraftförsäljningspolitik vid statens kraftverk.

Motionen.

Till stöd för detta yrkande ha motionärerna åberopat två vid 1927 års riksdag väckta likalydande motioner, nämligen motionen nr 160 i första och nr 255 i andra kammaren.

De i föreliggande motion åberopade motionerna vid 1927 års riksdag avstyrktes på anförda skäl av vederbörande utskott (första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8 och andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 5). Utskotten anförde därvid bl. a. följande:

Utskottet.

”Vad själva den föreliggande sakfrågan angår torde icke råda någon meningsskiljaktighet ifråga om betydelsen av väl avvägda taxor å elektrisk kraft för jordbruket. Statsmakterna hava även vid olika tillfällen givit uttryck för önskvärdheten av att landsbygdens elektrifiering främjas, vilket ej torde vara möjligt utan tillämpning av en rationell kraftförsäljningspolitik. Vattenfallsstyrelsen har också för sin del förklarat, att den delar och städse delat motionärernas mening, att man med skälig förräntning av styrelsens kapital skall sträva efter att leverera kraften så billigt som möjligt. Styrelsens taxor för landsbygdistributionen hava jämväl under de senare åren successivt sänkts och fr. o. m. år 1928 komma, enligt vad som offentliggjorts, ytterligare sänkningar att genomföras. En bidragande orsak till att så kunnat ske är den, att prisförhöjningar vidtagits i samband med utlöpanget av äldre leveranskontrakt med lägre avgifter än som tillämpas för nya kraftleveranser, varigenom en utjämning kunnat äga rum. Vattenfallsstyrelsen har förklarat, att den alltjämt skall söka åstadkomma den utjämning, som på dylikt sätt kan åvägbringas.

Nu berörda omständigheter hava varit en kraftigt bidragande orsak till att utskottet ansett sig böra avstyrka motionen jämväl i vad den avser en förnyad

utredning av här förevarande spörsmål. Utskottet förutsätter därvid, att från vattenfallsstyrelsens sida intet kommer att underlätas beträffande ett tillmötesgående av berättigade krav på ytterligare sänkning av krafttaxorna för landsbygdsdistributionen, och har utskottet vid sådant förhållande saknat anledning att ingå på frågan, huruvida den av vattenfallsstyrelsen tidigare tillämpade kraftförsäljningspolitiken varit den i allo lämpligaste.”

I den nu förevarande motionen hava inga nya skäl åberopats för det ånyo framförda kravet på en utredning av frågan om de av vattenfallsstyrelsen tillämpade taxorna för leverans av elektrisk kraft till landsbygden. Och då ej heller något inträffat, som kan anses giva vid handen, att utskottets föregående år, i ovan återgivna uttalande gjorda förutsättning ifråga om vattenfallsstyrelsens framtida kraftförsäljningspolitik varit oriktig, får utskottet, under hänvisning till den föreliggande frågans behandling vid 1927 års riksdag hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 mars 1928.

På utskottets vägnar:

ELOF LINDBERG.

Närvarande: Herrar *Lindberg*, *Schill*, *Lilliecreutz*, *Morfeldt* och *Andersson* i Löbbo, fru *Nordgren* samt herrar *Persson* i Falla, *Johnsson* i Kalmar, *Aronson** och *Sandberg*.

*Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Lilliecreutz*, *Persson* i Falla och *Aronson*, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

De krafttaxor för elektrisk energi till distributionsföreningarna å landsbygden, som tillämpats av statens kraftverk, ha allt sedan de till statens kraftverk anslutna distributionsföretagen å landsbygden mera allmänt kommit i gång, varit föremål för ingående diskussion och kritik. Gång efter annan ha också statens energitaxor vid distribution av elektrisk ström till landsbygden varit genom väckta motioner dragna under riksdagens prövning, vilket dock, väl förnämligast på grund av dessa frågors tekniskt invecklade och svårbedömda beskaffenhet, ej föranlett några positiva beslut. En i februari 1924 av Kungl. Maj:t tillsatt kommitté har också sökt utreda frågan om kraftverkens energi-

taxor och därmed sammanhörande frågor, men ej heller därav har framgått något resultat av praktisk betydelse. Det nutilldags tillkomna utredningsarbetet har också från olika håll utsatts för kritik och ansetts ej vara av den beskaffenhet, att problemet därmed kunde anses definitivt klarlagt.

Den av statens kraftverk under kristiden tillämpade stela och kraftens användning hämmande s. k. 10—25-örestaxan har så småningom slopats och en bättre taxeform — 1923 års rabattaxa — införts. Emellertid har även mot denna anförts, att den elektriska strömmen dels genom en allt för hög tariffenhetsberäkning och framför allt genom ett för högt kwh-pris, 7 öre, kommer att ställa sig allt för dyr och därför ej kan med ekonomisk fördel användas i större utsträckning.

Under de i många fall helt olika förhållanden, varunder de elektriska distributionsföretagen å skilda orter ha att bedriva sin verksamhet — i vissa fall väsentligen lantbrukselektrifiering, i andra fall energiens distribution mera för belysning, i åter andra fall distribution av en stor del av kraften till småindustri och hantverk, jämte alla de mellanformer mellan dessa olika fördelningstyper, som förefinnas — är det tydligt, att en enda taxeform ej kan ha samma användbarhet och med fördel tillämpas under alla dessa mycket skiftande förhållanden. Större enskilda kraftproducenter ha därför också i allmänhet givit sina kraftavnämare ett flertal taxeformer till fritt val allt efter som den ena eller andra taxan bäst passar i det ena eller andra fallet. Det synes som ett tillämpligt av olika taxetyper även vid statens kraftverks landsbygdselektrifiering förtjänade tagas under allvarlig omprövning. Därvid torde självfallet en taxa av väsentligen samma byggnad som den, efter vilken statens kraftverk nu säljer elektrisk ström till industrier och samhällen, en s. k. effekt- eller maximaltaxa, vara ett naturligt och lämpligt komplement till den nuvarande s. k. rabattaxan.

Detta vore så mycket naturligare, som vattenfallsstyrelsen, vid den tidpunkt, då riksdagen tog ståndpunkt till och gick in för statens medverkan vid landsbygdselektrifieringen, i sitt yttrande till jordbruksutskottet år 1917, bilagt dess utlåtande nr 64 nämnda år, rörande leveranssätt och energipriser till landsbygden angav tvenne olika taxeformer som alternativa och varav den ena var av industritaxans karaktär med ett effektpris av 80:— kr. per maximalt uttagen kilowatt plus ett kilowattimmepris av 1.75 öre. Denna taxa möjligen något modifierad, med hänsyn till den sedan dess förändrade prisnivån, skulle ge större möjligheter till användning av den elektriska energien under sådana förhållanden och till sådant pris, att utnyttjandet av anläggningar och tillgänglig effekt skulle mera närma sig vad som förekommer ifråga om industrier och samhällen, än vad nu är fallet. Den ökade användning, som den elektriska energien därmed skulle få, torde snart nog tillföra kraftverken ökade strömlikvider och således kompensera den uppoffring, som de valfria taxorna skulle omedelbart medföra.

Därmed skulle också statsmakterna ha i någon mån infriat den utfästelse, som gavs i riksdagens skrivelse nr 302 år 1917, då de sociala och nationalekonomiska

synpunkterna ställdes i förgrunden vid statens medverkan i den landsbygds-
elektrifiering, som enligt förutnämnda riksdagsskrivelse skulle bereda avsevärda
fördelar åt landsbygdens befolkning och näringsliv.”

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen
i anledning av hr Andersons i Storegården m. fl. förevarande
motion ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl.
Maj:t måtte skyndsamt låta verkställa utredning angående in-
förande av ändamålsenligare taxor och utarbetande av plan för
en rationell kraftförsäljningspolitik vid statens kraftverk.